



T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

17991
Gk-122

Sayı : 43728771-610.00/ 2791
Konu : 7/17991 Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: (a) Türkiye Millet Meclisi Başkanlığının 05.03.2013 tarihli ve
KAN.KAR.BŞK. 43452547-120.00-7/17991-181323 sayılı yazısı.

(b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 11.03.2013 tarihli ve
31853594-610-2-2483-1359 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıyla Başbakanlığa iletilen, ilgi (b)'de kayıtlı yazıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması talep edilen Çanakkale Milletvekili Sayın Mustafa Serdar SOYDAN'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/17991 esas sayılı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(4 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi :

- Başbakanlığa

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 18VE-L9LK-83BB kodu ile yapılabilir.

**ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA SERDAR SOYDAN'IN 7/17991
ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ CEVAPLAR:**

Soru 1:Milyonlarca gencimiz iş bulamazken, eğitim ve sağlık imkanlarından modern bir şekilde yararlanmaktan yoksun iken, aileler çocuklarını eğitim ve sağlık imkanlarından yararlandırmak için kendi geleceklerinden ve yaşam standartlarında ciddi özveride bulunurken,

Ailelere 3-4 hatta 5 çocuğa sahip olmaları konusunda telkin ve tavsiyelerde bulunmanız ve bunu hükümet politikası haline getirmenizin bilimsel gerekçeleri var mıdır, varsa nelerdir?

Cevap 1:Ülkemiz önemli bir demografik dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bu süreçte bir yandan demografik fırsat penceresinin önemli bir göstergesi olarak çalışma çağındaki nüfus artarken, bir yandan da küresel yaşlanma sürecinin bir yansıması olarak yaşlı nüfus hızlı yükselmektedir. Ülkemizde evlenme yaşının ilerlemesi, kadının tarım dışı sektörlerde istihdamının artması, geniş aileden çekirdek aileye dönüşüm, kentleşme, çocuk sayısından çok niteliğini önemseyen aile bakış açısı gibi dönüşümlerin de etkisiyle ülkemizde toplam doğurganlık oranı hızla azalmaktadır. 2012 yılı itibarıyla toplam doğurganlık hızı nüfusun kendini yenileme oranı olarak kabul edilen 2,1'in altına inerek 2,02 olarak gerçekleşmiştir. Üstelik bu oran 2008 yılı itibarıyla lise ve üstü eğitilmiş kadınlarda 1,53'e, sosyal güvenceli bir şekilde çalışan kadınlarda ise 1,02'ye kadar gerilemiş bulunmaktadır.

Bu durum uzun vadede ülkemizin toplam nüfus büyüklüğü ile yaş yapısını olumsuz yönde etkileyecektir. Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan nüfus projeksiyonlarına göre toplam doğurganlık hızı oran 2050 yılında 1,65'e kadar gerileyecektir. Bu çerçevede yine TÜİK projeksiyonlarına göre ülkemiz nüfusunun 2050 yılında yaklaşık 93,5 milyon kişiye çıkması ve bu tarihten itibaren azalmaya başlaması beklenmektedir. Yine aynı tarihte halen 30,1 olan ortalama yaş 42,9'a; 65 yaş üstü yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payı ise yüzde 7,5'ten yüzde 20,8'e çıkacaktır. Mevcut doğurganlık eğilimlerinin devam etmesi halinde yine aynı projeksiyonlara göre 15-64 yaş olarak kabul edilen çalışma çağındaki nüfus miktarı 2038 yılından itibaren azalmaya başlayacak ve ülkemiz için demografik fırsat penceresi kapanacaktır.

Soru 2: Tüm dünyada bilimsel verilerle kanıtlanmış olan kalkınma sürecinde doğurganlığın azaldığı gerçekleri ortada iken, nüfusu hızla artarak vasıflı bireyleri çoğaltmak ve zenginleştirmek nasıl mümkün olacaktır, bugünkü nüfus yapısıyla çözemediğiniz işsizlik, eğitim ve sağlık sorunlarını artan nüfusla birlikte nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz?

Cevap 2:Toplumun eğitim, sağlık ve istihdam düzeylerinin artırılması yanında, nüfusun dinamik yapısının korunması da ülkelerin rekabet ve yenilikçilik gücünün sürdürülebilmesi adına oldukça önemli görülmektedir. Yaşlanan nüfusun artan sağlık, bakım ve sosyal güvenlik gibi ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal güvenlik dengelerinin korunması, yenilikçi üretim ve sürdürülebilir tüketim yapısına geçilmesi gibi hususlar genç nüfus yapısının korunması ile önemli ölçüde ilişkili bulunmaktadır.

Nitekim 2000’li yıllarda dünyada özellikle gelişmiş ülkelerde toplam nüfusun korunması veya artırılmasına yönelik aileyi destekleyici politikalar öne çıkmaya başlamıştır. Birleşmiş Milletler 2011 Dünya Doğurganlık Raporuna göre 1999-2009 döneminde toplam nüfusunu korumaya veya artırmaya çalışan ülke oranı yüzde 19’dan yüzde 37’ye yükselmiş, nüfusa ilişkin herhangi bir politika müdahalesi geliştirmeyen ülke oranı ise yüzde 42’den yüzde 25’e gerilemiştir.

Bu çerçevede 2000’li yıllarda özellikle birçok gelişmiş ülkede toplam doğurganlık hızında önemli artışlar yaşanmıştır. Örneğin, Fransa’da 1993 yılında 1,66’ya kadar gerileyen doğurganlık hızı 2008 itibarıyla 2,00 seviyesinde yükselmiş bulunmaktadır. Fransa başta olmak üzere İsveç, Norveç, ABD, İngiltere, Rusya ve Finlandiya gibi birçok ülkede doğurganlık hızlarında belirli artışlar kaydedilmiştir. Aşağıdaki tabloda bu ülkelerde kaydedilen en düşük ve mevcut doğurganlık hızları verilmektedir.

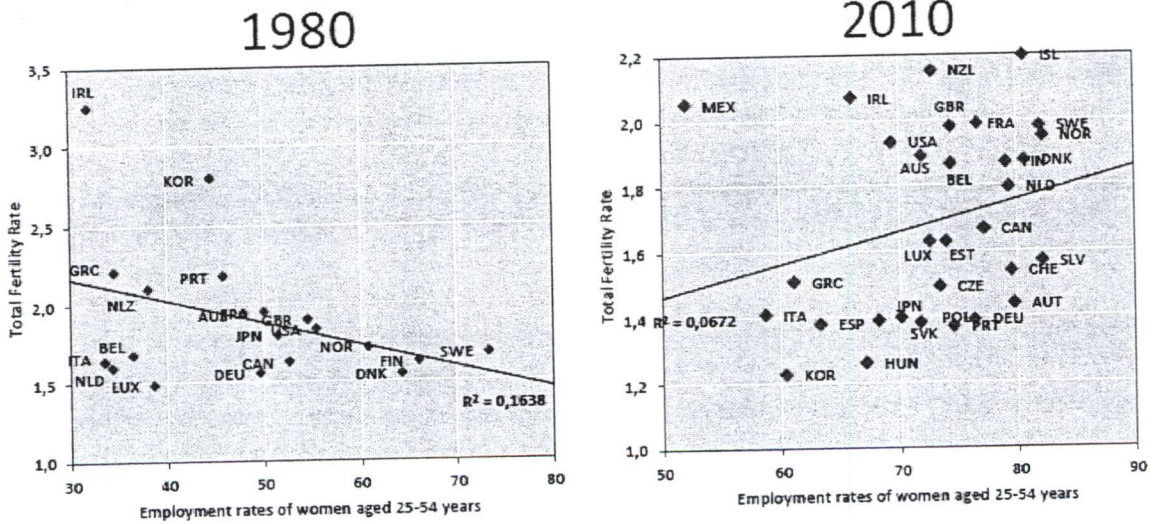
	Minimum TDH	2008 TDH	Fark
Danimarka	1983: 1,38	1,89	0,51
Estonya	1998: 1,21	1,66	0,45
İsveç	1999: 1,50	1,91	0,41
Bulgaristan	1997: 1,09	1,48	0,39
Ukrayna	2001: 1,08	1,46	0,38
ABD	1976: 1,75	2,12	0,38
Çek Cumhuriyeti	1999: 1,13	1,50	0,37
Finlandiya	1973: 1,49	1,85	0,36
Rusya	1999: 1,16	1,51	0,35
Fransa	1993: 1,66	2,00	0,34
Slovenya	2003: 1,20	1,53	0,33
İngiltere	2001: 1,63	1,96	0,33
Norveç	1983: 1,66	1,96	0,31
Hollanda	1983: 1,47	1,77	0,30

Bu ülkeler doğurganlık hızlarını artırmak amacıyla çok yönlü nüfus ve aile politikaları uygulamışlardır. Bunlar doğum yardımları, düzenli aile yardımları, kreş ve bakım destekleri, doğumla bağlantılı analık ve ebeveyn izinleri ve esnek çalışma uygulamaları gibi politikalardır. Bu politikaların önemli bir kısmı sadece doğurganlığı artırmamakta, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı güçlendirmekte, kadınların iş ve aile yaşamı arasında uyumlarını artırmakta, beşeri sermayeyi desteklemekte ve yoksulluğun nesiller arasındaki aktarımını azaltmaktadır. Nitekim yapılan etki değerlendirme çalışmaları, özellikle çalışan kadınların çocuk sahibi olmalarını kolaylaştıran kreş ve bakım destekleri ile çalışma hayatı düzenlemelerinin doğurganlığın artırılmasında en etkili araçlar olduğunu tespit etmektedir. Üstelik iş ve aile yaşamını uyumlaştıran politikalar bir yandan kadınların daha yüksek oranlarda çalışma hayatına girmelerini sağlarken öte yandan iş hayatı nedeniyle çocuk sahibi olma isteklerinden vazgeçmemelerine ve çocuklarına da yeteri kadar zaman ayırmalarına imkan sağlamaktadır.

Soru 3:TÜİK verilerine göre nüfusun yüzde 18'i sürekli yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. 2013 yılında kişi başı 7.181 dolar borç yükü bulunmaktadır. Kadın istihdamı artırılmamaktadır. Bu gerçekler ortada iken, 3-4 çocuk önerisi ile nüfus artış hızını artırma politikanız kadının işgücüne daha fazla katılımını nasıl sağlayacaktır, bu konuda bilimsel çalışmalar ve başarılı olmuş örnek ülkeler bulunuyor mu, ülkemizdeki iş yaşamı göz önüne alındığında, 3-4 çocuğa annelik yaparak başarılı kariyer yapan iş kadınlarının çalışan kadınlar içerisindeki oranı nedir?

Cevap 3:Ülkemizde kadınların istihdamında son dönemde önemli artışlar kaydedilmektedir. 2007-2012 döneminde kadınlarda istihdam artışı yıllık yaklaşık 400 bin kişi olmuş, böylece kadınların istihdam oranı aynı dönemde 5,3 puan artarak yüzde 26,3'e yükselmiştir. Söz konusu istihdam artışı daha çok tarım dışı sektörlerde ve ücretli veya yevmiyeli çalışanlarda olmuştur. Ücretli veya yevmiyeli olarak çalışan kadınların oranı 2006 yılından itibaren yüzde 50'yi geçmiş ve 2012 yılı itibarıyla yüzde 54,3'e ulaşmıştır. Aynı zamanda kadınların işgücüne katılımında da belirli bir mesafe kat edilmiş bulunmaktadır. Buna göre 2007-2012 döneminde kadınların işgücüne katılım oranı 5,9 puan artarak yüzde 29,5'e yükselmiştir.

Kadınların işgücüne artan katılımı, eğer uygun iş ve aile yaşamını uyumlaştıran politikalar devreye sokulmazsa, kadınlarda doğurganlığı azaltan bir faktör haline gelebilmektedir. Ya da çocuk sahibi olan kadınların, uygun mekanizmalar ve destekleyici unsurların geliştirilmemesi halinde, işgücüne geri dönüşü oldukça zor olabilmektedir. Ancak kadınların işgücüne katılımı ile doğurganlık hızı arasında açık bir negatif ilişki olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Bu durumun daha çok işgücü piyasası koşulları, çocuk bakımı ve izinler gibi destekleyici unsurların varlığı ve yaygınlığı gibi hususlarla birlikte ele alınması gerekmektedir. Nitekim aşağıda 1980 ve 2010 yıllarında OECD ülkelerinde kadınların istihdamı ile doğurganlık arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır. 1980'li yıllarda söz konusu değişkenler arasında açık bir negatif ilişki görülürken



2010 yılına gelindiğinde söz konusu ilişkinin pozitifte döndüğü görülmektedir.

Kore ve Japonya gibi gelişmiş uzak doğu ülkeleri ile İtalya, İspanya, Yunanistan gibi Akdeniz ülkelerinde 1980-2010 döneminde kadınların istihdam oranı önemli ölçüde artarken toplam doğurganlık hızlarında dramatik bir düşüş yaşanmıştır. Nitekim Avrupa'da en düşük doğurganlık



hızları daha çok Güney Avrupa ülkelerinde görülmektedir. ABD, Fransa, Finlandiya, İsveç ve İngiltere gibi ülkeler ise doğurganlık hızlarını muhafaza etmelerine rağmen kadınların istihdam oranlarını artırmayı başarmışlardır.

Ülkemizde 3 ila 4 çocuk sahibi olup çalışma hayatında yer alan önemli sayıda kadın bulunmaktadır. 2011 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Anketine göre çalışan yaklaşık 7,2 milyon kadının yüzde 14,3'ünün hanesinde 3 ve daha fazla sayıda çocuk bulunmaktadır.

Ülkemizde iş yaşamında kayıtlılığın artırılması, özellikle doğuma bağlı olarak esnek çalışma imkanlarının geliştirilmesi, çocuk bakım hizmetleri sunumunun ve kalitesinin artırılması ve maliyetinin düşürülmesi gibi hususlarda devletin gerekli tedbirleri alması halinde kadınların çalışma yaşamından uzun süre kopmadan daha fazla çocuk sahibi olabilmelerinin önü açılacağı değerlendirilmektedir.

Soru 4:İzlediğiniz bu politikalar sonucunda iş yaşamından uzaklaşan kadının ekonomik özgürlüğünü kazanması nasıl mümkün olacaktır, uyguladığınız politikaların sonucunda ulaşmak istediğiniz hedef kadının ekonomik özgürlüğünü kazanmadan iş yaşamından koparılması mıdır?

Cevap 4: Yukarıda da açıklandığı üzere 2000li yıllarda dünyada toplam doğurganlık hızını artıran ülkeler aynı zamanda kadınların da istihdama daha fazla katılım sağlayabildiği ülkeler durumuna gelmiştir. Bu durum kadınların aile ve iş yaşamı arasında daha fazla uyum sağlayabilmelerine imkan veren doğum izinleri, çocuk bakımı ve kreş destekleri ile esnek çalışma imkanları gibi politikalar aracılığıyla mümkün olabilmektedir. Bu politikalar kadın istihdamı veya doğurganlığın ötesinde uzun vadede ülkenin beşeri sermayesini de geliştiren politikalarlardır. Kadınların iş yaşamından uzun süre kopmadan aile olarak arzu edilen sayıda çocuk sahibi olabilmeleri ve ailelerine daha fazla vakit ayırabilmelerinin ekonomik ve sosyal özgürlüklerini daha da pekiştireceği düşünülmektedir. Ülkemizde toplam doğurganlık hızını artırmaya yönelik somut bir politika henüz uygulamaya konulmamıştır. Ancak, önümüzdeki dönemde dünyadaki başarılı örnekler de dikkate alınarak uygulamaya konulacak olan nüfus politikalarının kadınların ekonomik ve sosyal statüsünü hiçbir şekilde geriye götürmeyecek şekilde tasarlanacağı öngörülmektedir.